

Όνοματεπώνυμο:

Μάθημα:

Υλη:

Επιμέλεια διαγωνίσματος:

Αξιολόγηση :

ΑΡΧΑΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, Πολιτεία, 519c-520a

ΣΩ: Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπουν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

ΓΛ: Τὸ ποῖον δὴ;

ΣΩ: Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

ΓΛ: Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χειρὸν ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

ΣΩ: Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ωφελίας ἣν ἂν ἕκαστοι το κοινόν δυνατοὶ ὦσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ι. α. Ποιο εἶναι τὸ χρέος τῶν «οἰκιστῶν» κατὰ τὸν Σωκράτη καὶ ποια ἐνστάση προβάλλει ὁ Γλαύκων;

β. Να χαρακτηρίσετε καθεμιά ἀπὸ τῆς παρακάτω προτάσεις ὡς «σωστή» ἢ λανθασμένη:

1) Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν: Ὁ Σωκράτης επικρίνει τὴν στάση τῶν φιλοσόφων τῆς ἐποχῆς του νὰ ἀσχολοῦνται ἀποκλειστικὰ μὲ τῆς φιλοσοφικῆς τοὺς ἀναζητήσεις.

2) νόμω οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἔν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἔν ὅλη τῇ πόλει τοῦτο μηχανάται ἐγγενέσθαι: Στὴν ιδεώδη πολιτεία τοῦ Πλάτωνα ὁ νόμος ἐπιβάλλει τὴ συμμετοχὴ ὅλων τῶν πολιτῶν στα κοινά.

Μονάδες 10

ii.1. Ποιες εἶναι οἱ «βέλτιστες φύσεις» καὶ ποιο ρόλο προδιαγράφει γιὰ αὐτὲς ὁ Σωκράτης στὴν ἰδανικὴ πολιτεία;

Μονάδες 10

2. «συναρμόπτων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκη»: Σε ποια σημαντικὴ λειτουργία ἀναφέρεται ὁ φιλόσοφος καὶ με ποίους τρόπους υποστηρίζει ὅτι μπορεῖ αὐτὴ νὰ ἐπιτευχθεῖ; Νὰ ἀποτιμῆσετε τοὺς συγκεκριμένους τρόπους στὸ σύγχρονο πολιτικὸ πλαίσιο.

Μονάδες 10

iii. Χαρακτηρίστε καθεμίᾳ ἀπὸ τὶς φράσεις «σωστή» ἢ «λανθασμένη».

1. Γιὰ τὸν Πλάτωνα τὰ μαθηματικὰ ἀποτελοῦν βασικὴ προϋπόθεση γιὰ τὴν σπουδὴ τῆς διαλεκτικῆς.
2. Τὴ διήγηση γιὰ τὸν χρησμό τοῦ Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Σωκράτη τὴ διασώζει ὁ Ἀριστοτέλης στὸ ἔργο Μετὰ τὰ φυσικά.
3. Ἡ διαλεκτικὴ ἦταν τὸ μέσο τοῦ Σωκράτη γιὰ τὸν ἔλεγχο καὶ τὴν εξαγωγή συμπερασμάτων.
4. Ἡ σχολὴ τοῦ Πλάτωνα θὰ λειτουργήσῃ γιὰ ἐννέα αἰῶνες, μέχρι τὸ 529 μ.Χ., ὅταν τὴν ἐκλείσῃ ὁ Ἰουστινιανός, ἐνῶ βρισκόταν ἀκόμα σὲ ἀκμὴ.
5. Τὶς μέρες ποὺ καταδικάστηκε ὁ Σωκράτης καὶ ἐπρόκειτο νὰ τοῦ ἐπιβληθεῖ ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου γίνονταν στὸ ἱερὸ νησί τοῦ Ἀπόλλωνα, τὴ Μήλο, τὰ Μήλια

Μονάδες 10

iv. οφθαλμός, διάδημα, προφήτης, διένεξη, συνετός, ντροπή: Νὰ βρεῖτε στὸ κείμενο λέξεις ἐτυμολογικὰ συγγενεῖς με τὶς προηγούμενες λέξεις·

καὶ γιὰ καθεμίᾳ ἀπὸ τὶς ἀκόλουθες λέξεις: δεσμώτας, ἐπελάθου, νὰ γράψετε μίᾳ περίοδο λόγου στα Νέα Ἑλληνικά, χρησιμοποιώντας παράγωγό της σὲ οποιαδήποτε μορφή.

Μονάδες 10

ν. Αφού μελετήσετε το παράλληλο κείμενο από τα Πολιτικά του Αριστοτέλη να αναφερθείτε στην έννοια της ύψιστης αρχής και στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τον ρόλο της στην πολιτειακή οργάνωση ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης (Ενότ.17 Γ7, 1-3/5).

Ύστερα από όσα είπαμε δίνοντας όλες τις απαραίτητες εξηγήσεις για τα θέματα που μας απασχόλησαν, σειρά στη διερεύνησή μας έχει τώρα το θέμα των πολιτευμάτων, να δούμε πόσα είναι και ποια η φύση του καθενός τους. Και πρώτα, βέβαια, τα ορθά. γιατί οι παρεκκλίσεις και οι διαστρεβλώσεις θα γίνουν φανερές μόλις θα έχουν καθοριστεί τα ορθά πολιτεύματα. Επειδή όταν λέμε «πολίτευμα» εννοούμε «αρχή, το σώμα δηλαδή που ασκεί τη διακυβέρνηση στην πόλη», και η «κυβέρνηση» είναι η ύψιστη αρχή στις πόλεις, αναγκαστικά η ύψιστη αρχή θα είναι ή ένα μόνο άτομο ή λίγα άτομα ή το σύνολο των πολιτών. Όταν λοιπόν ο ένας ή οι λίγοι ή το πλήθος ολόκληρο ασκούν την εξουσία για την εξυπηρέτηση του κοινού συμφέροντος, αυτά τα πολιτεύματα δεν μπορεί παρά να είναι ορθά· όταν, αντίθετα, η εξουσία ασκείται για την εξυπηρέτηση του ιδιαίτερου συμφέροντος είτε του ενός είτε των λίγων είτε του πλήθους, τα πολιτεύματα αυτά είναι παρεκκλίσεις και διαστρεβλώσεις των ορθών. [...] Παρεκκλίσεις και διαστρεβλώσεις των πολιτευμάτων που αναφέραμε είναι: της βασιλείας η «τυραννία», της αριστοκρατίας η «ολιγαρχία», της πολιτείας η «δημοκρατία». Η τυραννία είναι, πράγματι, μια μοναρχία που υπηρετεί το συμφέρον του μονάρχη, η ολιγαρχία υπηρετεί το συμφέρον των πλουσίων και η δημοκρατία το συμφέρον των απόρων, κανένα όμως από τα πολιτεύματα αυτά δεν υπηρετεί το συμφέρον του συνόλου των πολιτών.

Μονάδες 10

Να έχετε επιτυχία!